

L U M E M E M M

Elsa Beskovi jõulunäidend ühes vaatuses
Tõlkinud: Lensi Rõmmer

Tegelased: Kaarel
Liisa
Lumememm
Majahaldjas
Unemati
Ihnuskoi
Maria
Vello
Anni
Peeter
Piilimees
Tuisupoisid
Unenäod

Inv. 1656/7.

lava kujutab eeslinna väljakut metsaserval. Paremal valgustatud ja illumineeritud kiosk. Vasakul maja nurk -- või esikülg uksega. Hiline õhtupoolik paar päeva enne jõulupühi. Maja ees lumememm. Kioski akna all seisavad Maria, Vello ja Liisi. Kaarel ehitab lumememme.

- Maria : Kui mul raha oleks, siis ma ostaksin selle tähe. Mis sa võtaksid, Vello?
- Vello : Mina võtaksin ... võtaksin ...
- Maria : Meeldiks sulle see rong?
- Vello : Teadagi, loomulikult!
- Maria : Ja siis ma võtaksin veel selle haldja, selle kuldjuustega...
- Liisi : Oo, mulle meeldib ka see!
- Maria : Hea küll, olgu see siis sinu. Ma valin selle asemel mängutoosi.
- Liisi : Kas me valime ühe suure šokolaadi karbi või kolm väikest?
- Vello : Kolm suurt!
- Maria : Olgu nii! Ja siis ma sooviksin veel ... suure vahukoore tordi...
- Vello : Millel on peal: "Häid pühi!"
- Maria : Jah, selle saad sina.
- Vello : Ja nii suure jõulupuu, mis ulatab lakke... ja tähed... ja kuulid... ja kõik ...
- Maria : (Võtab taskust raha. Kurvalt) Mul on ainult üks kroon!
- Liisi : Selle eest ei saa midagi.
- Maria : Saab küll! Ma tean mis ma teen. Ostan kolm küünalt, - ühe enale, ühe Vellole ja ühe enesele. Jõululaupäeval paneme lauale kuuse oksa, ja küünlad ja süütame need .... ja
- Anni : (Tuleb joostes) Kuulge, kuulge, kas keegi nägi jõuluvana? Kas ta tuli juba?
- Kaarel: Täna siis! Ega täna pole veel jõululaupäev.
- Anni : Järsku ei tulegi sel aastal?!
- Peeter: (koos Anniga sisse) Miks ta ei peaks tulema? Kindlasti tuleb, - meile tuleb küll.
- Anni : Kuidas sa seda nii kindlasti tead?
- Peeter: Ma saatsin talle ju kirja ja ... palusin tulla ja .. Ema ütles kah, et küll ta tuleb.
- Vello : Meile vist küll ei tule!
- Anni : Miks sina ei saatnud jõuluvanale kirja?
- Vello : Meil polnud postmargi raha.
- Maria : Sa tead ju et vabrik jäi seisma ja meie ema on töötu.
- Anni : Kuulge, - teate mis: helistame telefoniga ja ütleme, et kallid jõuluvana, tule tingimata, meie kõik ootame sind!
- Maria : On jõuluvanal siis telefon?

Anni : Muidugi on, - arvan ma, - peab olema. Kuidas ta siis muidu jõuaks kõiki tellimisi täita?

Peeter: Tead sa, mis ta number on?

Anni ? Ei tea, - aga vaatame kataloogist !

Kaarel: Kataloogist - jõuluvana numbrit! Küll need plikad on ikka rumalad!

Anni : Kuidas nii? Kes on rumal?

Leena : (Tuleb, tilluke jõulupuu käes).

Liisi : Leena, kust sa selle said?

Maria : Oo, kui ilus!

Vello : Mis see on?

Maria : Sa näed ju, et jõulupuu.

Kaarel: Kas neid küünlaid saab süüdata ka?

Leeni : Ja, saab küll. (Süütab küünlad)

Liisi : Vaata, kui ilus lind, - nagu lendaks kohe!

Maria : Ja see kelluke - kas pole ilus?

Anni : Mis sa teed selle jõulupuuga?

Leeni : Mul on ülehommepäev, siis pane lauale kui külalised tulevad.

Vello : Kas ma tohin ka tulla?

Maria : Aga Vello?!

Anni : Mind sa ikka kutsud, eks ju?

Leeni : Muidugi, ma kutsun teid kõiki! (Kostab leierkasti mängu)

Peeter: Leierkast! Üks leierkast!

Pillim: (Tuleb, leierkastrihmaga kaenlas)

Anni : Onu, mängi meile midagi!

Leeni : Jah, mängi midagi!

Pillim: Ei saa!

Kaarel: Miks ei saa?

Pillim: Pole aega.

Maria : (Hoiab pillimeest kuuest) Pai, kallid, onu - mängi midagi? Natukenegi!

Pillim: Ei saa, ei saa!

Maria : Mängi ainult üks lugu, - et nad saaksid tantsida!

Pillim: Ma pean koju minema.

Maria : Kui ma annan sulle oma ainsa krooni, kas siis mängid? Pai onu!

Pillim: Noh, kui sa nii ilusti palud.... (Maria pakub krooni) Kroon hoiu omaile jõuluks.

Maria : Palju tänu! Aitäh!

(Kui pillimees hakkab mängima, jookseb tantsivaid lapsi sisse. On tants lõppenud, lahkuvad kõik peale Kaarli ja Liisi)

Kaarel: Nii! Nüüd on lumememm valmis! Ilus, mis?

Liisi : (Vaatleb hindavalt - venitab) Ja-a-ah!

Kaarel: Kas sulle ei meeldi?

Liisi : Meeldib küll! Hiigla ehtne! Peaaegu nagu elav lumememm.

Kaarel: (Surub memmele kaenlasse plakati "Tere tulemast") Peaks ta jõuluni vastu pidama!

Liisi : Jah, siis kirjutaksime "Tere tulemast" asemele "Häid pühi".

Kaarel: Tore mõte!

Liisi : Kuule, Kaarel, miks sa õieti kirjutasid "Tere tulemast"?

Kaarel: Ma ei tea! Niisama nalja viluks. Mine tea, milloks see hea on.

Liisi : Näiteks milleks?

Kaarel: Noh, näiteks: - Kui jõuluvana juhtub siit mööda minema ja loeb sildilt "Tere tulemast". Näeb kohe, et siin on viisakad lapsed ja astub sisse. Muidu läheb mööda, nagu eelmisel aastal.

Liisi : Sa tead ju, et möödunud aastal oli isa haige, - tal polnud ju raha jõulukinkide ostmiseks.

Kaarel: Just sellepärast, et isal-emal polnud raha - oleks pidanud jõulumees meid meeles pidama ja sisse astuma.

Liisi : Jah, seda küll! Sul on õigus! Ja kui jõuluvana nüüd tuleb ja loeb siit teretulemast, on tal ka hea meel - ja astubki meile sisse. Mõttele, kui tore see oleks! Eks ju?

Ema hääl: Lapsed - tulge nüüd tuppa! Aeg on hiline!

Liisi : Jaaaaa, ema - me tuleme kohe!

Kaarel: (Seab keppi) Soo, nii. Tule nüüd, Liisi. Jooksevad lavalt välja.

Kuu tõuseb. Muusika.

Majahaldjas: (Tuleb, käes latern, koomiliselt tantsides. Põrkab kokku lumememmega ja langeb istuli) Na vaata, aga vaata! On see alles hiiglane. (Ajab end suure vaevaga püsti, valgustab laternaga, loeb). Tere tulemast. Keda ta teretab? Kas mind või? (Teeb mitu kummardust) Tänan, tänan! Vaat nii peab see olema. Ta tervitab mind. Oh, - mis te nüüd! (Edvistab) (Lõbusalt tantsides) Trill-all-la, trall-all-la, - pane puu jalg alla. Ei noh, tantsida on tore, - aga ma pean ju maja ka valvama, et kõik korras oleks ja keegi kurja ei saaks teha. (Läheb vilistades ära)

Unemati koos unenägudega, lauldes ja hõljudes. Unenägudel on käes lahtised vihmavarjud. Unematil kott, millel "Head und"
Kui tants on lõppenud

Unemati:Minge ja kuduge lastele unelinikuid.(Unenäod lahkuvad).

(Unemati näeb lumememme) Ohhoo, - keda mu unised silmad näevad! On meile tulnud külaline? Tere-tere, - mul on au. Majahald.: (On tulnud tema selja taha) Sa võiksid ka mind teretada ja mulle kummardada!

Unemati: Oh, sa oled juba siin, majavalvur. Terekest, terekest, - haldjataat!

Majahald.: Tere jah!

Unemati: Vaata kui ilus lumememm! See meeldib mulle! Kohe mõnus, kodu- ne tunne, kui lumememm õues!

Majahald.: See on ka ainus mõnus asi siin õues ja kogu majas.

Unemati: Kuidas nii? Siin elavad ju väga head ja ausad inimesed! Seda näen ma ju igal õhtul, kui laste sängi ääres seisan.

Majahald.: Ega ma inimeste üle kaeba, - seda mitte!

Unemati: Mille üle sa siis kaebad?

Majahald.: Mis sul viga. Sul on kerge ja lõbus töö! Jooksed ringi ja puistad lastele silmi aina ilusaid unenägusid!

Unemati: Ma puistan sinu silmi ka - kui soovid!

Majahald.: Ei mul pole aega tukkuda. Kui teised magavad pean mina maja valvama. Ja eks ma siis ka näen, mis majas puudub.

Unemati: Mis siin siis puudub?

Majahald.: Kõik! Ei siin ole leiba, ei siin ole raha! Ja, näe, isa terviski paha. Kes teab kui kauaks neilgi see tuba Ei rahata neid keegi siin elada luba. Nii et muret on palju siin selle pärast, - Ei nemad saa osa jõulurõõmu särast!

Unemati: Kui lugu nii paha, - siis aidata tahan! Kõige ilusamad unenäod otsin kotisopist jalamaid! (Hakkab minema, pöördub) Kuid eks sinagi vaja, mis su tuju parandaks. Oot, oot, oot! Kohe saad näha! Muretsen sulle seltsilise, kes sind trööstib ja lohutab. (Võtab kotist sätendavat lund ja viskab üle lumememme) No nii! Ärka, lumememm, ärka, - haldjale toeks olla märka! Soo. Nüüd on haldjataandil seltsiline! (Läheb majja)

Lumememm: (Ringutab ja haigutab) Hoh, hoh, hoh! Jah, jah, jah! Kes ma olen? Kus ma olen?

Majahald.: (Tuleb mõttes)

Lumememm: Tere õhtust!

Majahald.: (Kohkub) Ah! Appi! (Vaatab lähemalt laternaga) Kas sa näe imet. Tere, tore!

Lumememm: (Kummardab) Tere jah. Kes sa oled niisugune?

Majahald.: Mina olen majahaldjas. Valvan siin maja. Aga kes sina oled?

Lumememm : Jah, kui ma seda teaksin! Kuidas ma siia sattusin?

Majahald.: (Naerab) Jah, jah, jah! Lapsed rullisid su siia.

Lumememm.: Sinu lapsed?

Majahald.: Oh, ei! Inimlapsed. Need, kes elavad siin majas.

Lumememm : Inimlapsed? On nad ka lumest?

Majahald.: Mis? Lumest? (Naerab südamest) Mine metsa oma hullu jutuga!

Lumememm : Kus nad sul on siis - need inimlapsed?

Majahald.: Magavad. Soojas toas.

Lumememm : Hoidku taevas! Soojas toas! Oh, kui hirmus!!!! Ma hakkan sulama juba selle mõtte juures. Soojas toas!

Majahald.: Ära ole rumal. Soojus on kõige mõnusam asi maa peal.

Lumememm : Miks sa siis ei ole soojas toas?

Majahald.: Keegi peab ju valvama, et majas midagi halba ei juhtuks.

Lumememm : On see sinu maja?

Majahald.: Ei ... ei ole.

Lumememm : Mis sa, rumal, sellest siis valvad?!

Majahald.: Sellepärast, et mul on süda rinnas. Ja niikaua, kui see tuksub valvan ma seda maja... ja neid häid inimesi, kes siin elavad.

Lumememm.: Süda? Mis asi see on?

Majahald.: See on midagi sooja...

Lumememm.: (Karjatab) Sooja!!!

Majahald.: .... ja punast ...

Lumememm.: Punast !!!

Majahald.: .... mis tuksub siin rinnas.

Lumememm : Oh, kui kole! Ära räägi edasi, ma hakkan sulama. Küll on hea, et mul südant pole!

Majahald.: Ei, sul on jäätükk südame asemel. Ei sina tunne kaastunnet!

Lumememm : Ei - õnneks mitte! Ma ei muretse kellegi eest, - peale iseenda!

Unemati : (Tuleb majast) Noh, nüüd näevad nad ilusat und, - usu mind!

Majahald.: Seda tegid sa hästi!

Unemati : See pole raske kokkuseada ilusaid, värvilisi unenägusid nii headele lastele!

Majahald.: Kuule, kas sa kavatsed ka naabrimajja sisse astuda?

Unemati : Ei. Mis ma sinna lähen. Seal pole lapsi.

Majahald.: Sa võiksid siiski minna selle ihnus-matsi juurde. Ja vii talle niisuguseid unenägusid, mis ta on ärateeninud. See ehk sulataks selle jääpurika, mis tal südame asemel on.

Lumememm : Jääpurika? Kas siis mõnel teisel om ka jääpurikas rinnas nagu minul?

- Unemati : Vaata aga vaata! Sa oled ju üsna jutukas! Noh, - oli teil lõbus kahekesi olla?
- Lumememm : Ja kuidas veel! Meil oli hiigla lõbus! Ega ma palju ta jutust aru saanud, - aga niipalju on mulle selge, et ikka parem on jääst süda, kui niisugune, mis on see ja tuksub!
- Majahald.: Ära kuula seda tohmani! Kuule, Unemati, ma pean sinuga rääkima.
- Unemati : Räägi, räägi!
- Majahald.: Sina, kes sa võisid Lumememme rääkima panna, - kas sa ei võiks ihnuskoile saata nii õudseid unenägusid, et ta muutuks mõistlikuks siit maja isa vastu.
- Unemati : Mis ta on siis teinud?
- Majahald.: Kes? Siit pereisa? Tema pole midagi paha teinud. Ta on olnud liiga hea. Ega see ka hea pole.
- Unemati : Mis ihnuskoi siis on teinud?
- Majahald.: Ta on nii ahne ja ihne, et paha on mõelda. Need vaesed inimesed on tema küüsis ja ta viskab nad majast välja.
- Unemati : No siis kuluks talle küll ära üks paras unenägu, mis ta mõistlikumaks teeks. Aga ta ei maga ju kunagi. Ta istub oma arveraamatute ja rahakassa juures igal ööl, kui ma mööda lähen.
- Majahald.: Kas sa siiski ei katsetaks! Pereisa siin oli ju kaua haige. Ja kui ta homseks üüri ära ei maksa, ajab ta nad jõuluks tänavale.
- Unemati : (Vaatab üles) Hakkab vist tuiskama. Siin on hea nõu kallid! Ehk tuisutaat saab siin aidata. (Vilistab) Küll ta saadab oma sellid siia.
- Majahald.: Kes need on?
- Unemati : Need on mu head sõbrad. Seal on nad tulevadki.
- Tuisupoisid: (Tantsivad sisse) Sa kutsusid meid?
- Unemati : Kas te ei tahaks mu sõpradele tantsida?
- Tuisup. : Heameelega. (Hakkavad tantsima)
- Lumememm : Appi! Appi! Nad puhuvad mu pikali!
- Majahald.: Kuule, Unemati, - mine ihnuskoi juurde, ma palun, - mine sinna.
- Unemati : (Hüüab) Tuisupoisid, - tulge siia! Ihnuskoi tuleb seda teed mööda. Minge talle vastu, tuisake ta ümber ja puhuge talle lund silma, nii et ta kodutee kaotab ja siia tuleb.
- Tuisup. : Saab tehtud! (Tuiskavad välja).
- Majahald.: Kiitus ja tänu sulle, Unemati!

Unemati : Vaatame, kas mu plaan õnnestub!

Majahald. : Selles võid kindel olla! Tuhat tänu!

Unemati : Siis ma võin minna. Head ööd! (Ära)

Lumememm : Oo, sa taevas! Mu pea käib sellest tuisust nii ringi, et
ma jään vist magama.

Majahald. : Katsu veel veidi ärkvel olla, siis näed ka seda ihnuskoid,
kellel on jäätükk südameks.

Lumememm : Jah, teda ma tahaksin tõesti näha. Sugulastega peab ju
tuttav olema. On ta sama valge kui mina.

Majahald. : Seda küll mitte. Ennem on ta must kui pigi. Sealts ta tuleb.
(Peidab enese).

Ihnuskoi : (Lava taga) Laske lahti, -- laske lahti!!! Ma pole midagi
paha teinud! Olen vaene kerjus. (Tuleb jooksega lavale.
Ähvardab rusikaga) Ma teile näitan, krantsid! Küll ma
teile veel näitan! (Taganeb ja kukub) Tõuseb, pühib higi,
vaatab imestades ringi) Kus ma olen? (Pöördub ja pörkab
Lumememmega kokku) Ai, appi - kes see on?!

Lumememm : Tere õhtust, tere õhtust, - aulik isand!

Ihnuskoi : Tont võtaks! Lumememm kõneleb! Kas ma näen vaime... või on
mul palavik! (Katsub pead)

Lumememm : Tere, tere, kallid sugulane.

Ihnuskoi : Mis sugulane ma sulle olen?

Lumememm : Sul on ju ka jäätükk südameks. Oleme ju siis sugulased!

Ihnuskoi : Jäätükk südameks! Mis jama see on? Vaat, kus mul ülbe eit!
Pole ma halvem kui teised. Vaata enne, kes sa ise oled.

Lumememm : Õige, sugulane, täiesti õige.

Ihnuskoi : Mis see siis on! Räägin ma tõesti lumememmega?? Ei, ma vist
sonin. Mul on kindlasti palavik. Oi, kuidas mu süda klopib!

Lumememm : Sinu süda klopib!!! Ei või olla! Jäätükk ei kloi.

Ihnuskoi : Jälle räägib! Või näen ma und?! Oot, oot - ma näpistan
ennast. Siis ehk ärkan üles. (Näpistab) Aaii!!! Jah, nüüd
ma olen ärkvel. Aga kus ma olen? See pole ju minu kodu.
Olen vist eksinud. Vaata, vaata, - siin elavad ju naabrid.
Pole viga, varsti on see kõik jälle minu käes. Varsti elan
mina siin. Aga nüüd lähen koju. (Hakab minema).

Lumememm : Kas sa juba lähed, kallid sugulane? Ajame veel pisut juttu.

Ihnuskoi : Jälle räägib! Tähendab - näen und. Või olen ma kuutõbine.
Aii! Siis ma ei tohi kuhugi minna. Mine tea, mis võib
juhtuda. Parem istun. Oi, oi, oi - kuidas mu põlved väri-
sevad.

Lumememm : Miks sa majja ei lähe?
Ihnuskoi : Mis ma sealts otsin?
Lumememm : Kas kardad, et jäätükk hakkab soojas toas sulama?
Ihnuskoi : Vaata, et su oma jäätükk ei sula. See on minu asi, mis ma teen. See ei lähe teistele korda. Minu eest ei hoolitsenud keegi, kui ma vaene olin. Nüüd olen ma rikas ja nüüd käsen mina.
Lumememm : Mis asi on rikas?
Ihnuskoi : Pea suu! Nüüd tasun kõigile kätte!
Unemati : (Tulebja puistab une seemet talle pähe)
Ihnuskoi : Kindel, et näen und. Heidan parem pikali. (Jääd magama).
Majahald.: Nii. Nüüd ta jääd magama. Vaatame, kas Unemati unenäod sulatavad ta südame.
Lumememm : Ei mina teist aru ei saa. Uinun parem ka. Head ööd!!
Majahald.: Head ööd! Head ööd! (Hiilib lähemale) Soo. - Soo! Nüüd magavad mõlemad.
Ihnuskoi : (Unes) Ma olen näljane. Andke mulle tükk leiba.
Majahald.: Nii, nii. Juba algab.
Ihnuskoi : Armu, kohtunik, armu! Mina pole süüdi, et lapsed nälgivad.
Majahald.: Hästi, Unemati, hästi!!!
Ihnuskoi : Ma ei taha vanglasse, - ei taha! Võtke mu raha, võtke mu raha! Laske mind vabaks!
Majahald.: Jah, jah, jah, - nii, nii!!
Ihnuskoi : Laske mind lahti! Laske mind lahti! Appi! Appi! (Ärkab)
Liisi : (Avab ukse, vaatab välja) Kaarel, tule ruttu! Keegi hüüab appi! (Tulevad välja) Vaata, Kaarel, on vist üks kerjus, kes istub siin külma käes.
Kaarel : Viime ta tuppa sooja. (Raputab teda) Ärka, ärka üles!
Ihnuskoi : (Segaduses) Kus ma olen?
Liisi : Meie juures. Tule sisse ja soojenda end pisut.
Ihnuskoi : Kas te olete elus? Kas te ei surnudki nälga?
Liisi : Surnud nälga?
Ihnuskoi : Täevale tänu! Siis see oli unes!
Kaarel : Tule nüüd sisse. Me anname sulle süüa.
Ihnuskoi : Usud sa, et isa laseb mu sisse?
Kaarel : Miks ta ei peaks sind sisse laskma? Isa pole kedagi välja ajanud, kes ulualust vajab.
Ihnuskoi : Aga kui see oleks ta suurim vaenlane?
Kaarel : Ei meie isal pole vaenlasi. Ta on ju nii hea. Tule nüüd!
Ihnuskoi : Vaadake mulle otsa, lapsed.

- Liisi : (Kohkude) Oh, Kaarel, see on ju... Ihnus-Mats! (Taganevad)
- Ihnuskoi : Miks te mind kardate? Olen ma siis nii suur kurjategija?
- Liisi : Me mõtlesime.... ma mõtlesin, et te olete üks vaene kerjus, kes abi vajab.....
- Ihnuskoi : Ja kui ma oleksin kerjus?
- Kaarel : Ei, see ei või olla! Kas teie olete vaeseks jäänud?
- Ihnuskoi : Kui ma oleks vaene, mis siis? Kas te aitaksite mind?
- Liisi : Ärge muretsege! Tulge aga sisse. Küll meie isa leiab nõu.
- Kaarel : Jah, meie isa leiab kindlasti nõu.
- Ihnuskoi : (Läheb lumememme juurde) Kas kuulsid, sina Jääsüda, mis ütled sa nüüd?
- Liisi : Ega lumememm ei oska rääkida.
- Ihnuskoi : Jah, lõpuks ometi on ta vait jäänud, Tähendab - ma ei maga enam. Lähme sisse. (Lähevad majja).
- Majahald.: Noh, nüüd on rahu majas! Lõpuks ometi! Ma arvan, et teen õige kah ühe väikese uinaku. Head ööd teile kõigile! Magage hästi! (Unemati viskab salaja uneseemet. Ihnusika hakkab mängima).